

ქვარლი

გამოცემა 1932 წლიდან

ვასი 40 თათრი

ნოდარ ბახტაძე
ჭელეკოლესპონდენტის
წინაშე დოლოფონის
ბაზილიკა, 2016 წ.

შევძენთ თუ ვერა დოლოფონის პაზილიკას ახალ სიცოცხლეს – საუკუნის აღმოჩენის შუპ-ჩრდილები

თამარ ქექიაშვილის ინტერვიუ
ყვარლის არქეოლოგიური ექსპედი-
ციის ხელმძღვანელთან, პროფესორ
ნოდარ ბახტაძისთან.

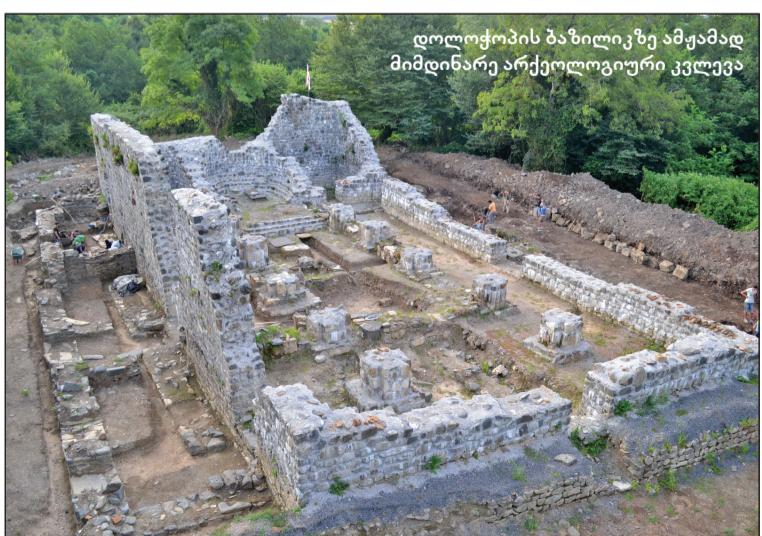
ნოდარ ბახტაძე – ისტორიის მეც-
ნიერებათა დოქტორი, საქართველო-
სი და ჩენერი ქვეყნის საზოგადებ-
ს გარეთაც ცნობილი არქეოლოგი და
ხუროთმოძღვრების თეორეტიკოსი,
ილიას სახელმწიფო უნივერსიტეტი-
სა და გრემის სასულიერო სემინარის
პროფესორი, საქორთველოს ეროვ-
ნული მუზეუმის მთავარი მეცნიერ
თანამდროვე, ყვარლის არქეოლო-
გიური ექსპედიციისა და ასედები-

გაგრძელება მე-2 გვ.-ზე

დოლოფონის ბაზილიკის ნანგრევები
გათხრების დაწყების წინ. 2012 წ.

დოლოფონის ბაზილიკის ამჟამად
მიმდინარე არქეოლოგიური კვლევა

საზაფხულო გამოვენა, რომელიც 12 ცლის პაუზის შემდგომ გაიმართა ყვარლები

ადამიანების მეცნიერებიდან არა-
სოდეს წაიშლება გასული საუკუნის
ოთხმოცდათანი ნელები, როცა საქართველოში საზოგადოებრივი ცხოვრების მაჯისცემია ჩამოვარი იყო და რი-
მე სახის ღონისძიების გამართვაზე ლა-
პარაკუაც ერთ არ შეიძლება მშობლიდ
უდინობა, უგაზობა და განუკითხაობა
საქართველოს თითოეულ კულტურულ კულტურულ ჭრის, არ იყო კონსა და
თეატრის, ტელევიზიის ყურების ასტუ-
ალებაც კ.

მდგრამარების გამოცურცებების
მზით როლინდ მტკლიშვილის და
დოდო გელაშვილიმ შემოიქმნებს გა-
მოცნებით ხელოვნების ოსტატები და
თხენით მიმართეს ყვარლის მუნიცი-
პალიტების მაშინდელ გამეგებელს და-
ვით ლაგუარშემოლება გამო-
ყო რთახ. გამეგებელმა მათ თხენა
გულთან მითანა და მოსავლეა-ახალ-
გაზრდობის სახისი მშენებრი ფორმის
მქონე რთახი გამოყოფით, სადაც შეი-
ძლობდა ღონისძიებების ჩატარება.

1997 წლის 26 მაისს საქართველოს
და უკავიებდობის დღეს პრეველი
საგანგის აუგუსტო გამოცენა-გაყიდვა მო-
ანგრ ყვარლის მხატვარის შემუშედ-
ბითმა გაერთიანება „ფიროსმანება“.

იმ პერიოდში, საქართველოს მას-
შტატი, მხოლოდ ყვარლის ფუნქცი-
ონირება, რიტორნების საგანგის
და საზოგადოებრივი დამატებელი
საკითხების შესახებ საზღვარგარე-
თის არაერთ უნივერსიტეტში... მისი
ტიტულების და მოვალეობის სტურ-
ების ჩამოთვლა კიდევ შეიძლებოდა,
თუმცა, თვით ნოდარ ბახტაძე, მისივე
პროფესიი, ყველაზე მეტად ყვარ-
ლის საპატიო მოქალაქის წოდებით

– ქალბატონი ირმა, თქვენი ნამუ-
შევრები რას ასახავენ, რამ შთაგაგო-
ნათ მათი შეება?

– ჩემი ნამუშევრები შექმნილია
ეროვნულ და რელიგიურ თეატრების შე-
ლოცვების ამისი წყარო არის ჩემს გარ-
შემო არსებული რელიგიური ადგინების
სახები, მათი ცხოვრება, ბენება რაშიც
ვიმუშები. ზოგადად მიყვარს აეტო-
პორტრეტების შექმნას ტეინის უასეულის,
ეკლესიებისა და სახლების ფონზე.

– რომელი ნლიდან დაინიჭოთ ხატ-
ვა და პირველი ნამუშევრარი რა იყო?

– 4 წლიდან ვხატავ, ჩემი პირველი
ნამუშევრარი იყო რუსი და ნინილები.

– სხვა პროფესიად ზოგი დროს რომ
როგორ უთავსებო თქვენ დროს რომ
მიმართულებით შეძლოთ ნა-
ყოფილი სამიანობა?

– მე პროფესიით ვარ მიკრობიო-
ლოგი. ამჟამად ვმუშაობ რეცეპტო-
რად ქმნისა და ბოლოვანი. თავსუ-
ფალ დროს ვხატავ და ვქარგავ, მივა-
თად ვერწავ ერცი.

– ეს თქვენი პირველი გამოცენა?

– ბავშვის მიზანი დამონაცილები გა-
მოცნების შემთხვევი. პირველი და მონაცილები
მიზანი არ იყო სახელმწიფო ჯა-
ფარის გამოცენაში ქართული და
მოვალეობის სახელმწიფო უნი-
ვერსიტეტის გამოცენაში.

– სამუშაოზე, 2005 წელს მოსანა-
ლე – ახალგაზრდობის სახლი გაიყი-
და და შემოქმედებითმა გაერთიანება
„ფიროსმანება“ მოღაწეების ხელშე-
ვალის მიერთა საქართველოს მართვის
მშენებელის გამოცენაში.

– კურალის მუნიციპალიტეტის გა-
მეგებელმა ილია შექალაშეილმა, კულ-
ტურის სამსახურის ხელმძღვანელებმა
ინკავენი მათებაშემომავალი და თორმე-
ნების მიერთა საქართველოს სამსახურის
მართვის მშენებელის ადამიანების
თხენა და კოტეგ მარჯანიშვილის სა-
ხელმწიფო უნივერსიტეტის სახელმა-
ზიანის მეცნიერების ფილი პირველი
საზღვარების გამოცენაში მოწყობი
გამოცენების ჩემი თვითანასაღლიო
მსამართების ინარ ჩოხელის და ხატია
ფირცხალაშვილის ნამუშევრები.

– მართალია გამოცენა იყო,
მაგრამ უამასხა ადამიანი ინახულა
და გამოცენების გამოცენაზე გამოცენების
ორგანიზაციების მისამართით.

– ზოგადი გამოცენა, რომელიც
თორმეტი წლის შემთხვევის შემდეგ
მიმდინარე არქეოლოგიური კულტუ-
რის გამოცენაში უკავები აქვთ
მშენებელის გამოცენების გამეგებელმა
მშენებელის გამოცენების გამეგებელმა

მხატვართა ჯგუფურ გამოცენაში.
პირველი პერიოდის სამუშევრო გა-
ვაეთე ჩემი სურვილით ქ. თბილისის 2
ხელოცენების სკოლაში. ჩემს მშობლიურ
რაონში ეს ჩემი პირველი პერიოდის
რაონში გამოცენაა. ეს მოენც ქალბა-
ტონ მაა ღვთისაურიშვილის და ბა-
ტონ თორმეტი მოლაშვილის უშაუალი
ხელშეწყობით. დღიდ მადლობა მათ,
მოენც კულტურის სახლის – ქალბატონ
იზოლაცია, რეჟისორის, ბატონ მერაბ
შაიაძეს, ყარლის გამეგებელს ბატონ
ილა მშენებლაშვილს, ჩემს კლასების,
ახლობლებს, ქალბატონშის; ნელი თე-
დევშვილს, ნუნუ ლალიძეს, დოდო გე-
ლაძეოლს, ბატონებს: როლად ეკლესიების
კოდარ ავადშევლის, ბერინ კუბიაშვილის ჩემი სუ-
ლისთვის და დაუსახებისთვის.

– გამოცენაზე წარმოდგენილი
რამდენი ექსპონატია და ვინ არიან
გამოსახული პორტრეტები?

– 40-მდე ნამუშევრიდან წარმოდგე-
ნილია. მათზე ასახულია ჩემი რუსების ახ-
ლობლები, ჩალბატონის; ნელი თე-
დევშვილის, ნუნუ ლალიძეს, დოდო გე-
ლაძეოლს, ბატონებს: როლად ეკლესიების
კოდარ ავადშევლის, ბერინ კუბიაშვილის ჩემი სუ-
ლისთვის და დაუსახებისთვის.

– გამოცენაზე წარმოდგენილი
რამდენი ექსპონატია და ვინ არიან
გამოსახული პორტრეტები?

– 40-მდე ნამუშევრიდან წარმოდგე-
ნილია. მათზე ასახულია ჩემი რუსების ახ-
ლობლები, ჩალბატონის; ნელი თე-
დევშვილის, ნუნუ ლალიძეს, დოდო გე-
ლაძეოლს, ბატონებს: როლად ეკლესიების
კოდარ ავადშევლის, ბერინ კუბიაშვილის ჩემი სუ-
ლისთვის და დაუსახებისთვის.

– თქვენი პირველი გამოცენა?

– სამომავლოდ რა გემები

– ისეთი არაფერი, გეგმების დასახ-
ვა არ გამოიძინოს, ვცოლურობ ამჟამინაში

– თქვენი პირველი მდგრადი გამოცენა
და შემომავლებელი როგორი გამოცენას?

– მყენს ერთადეროვით ვაუზევლი, გეოლოგია, უყარეს სამატერიალი, თუმცა
მისი პირველი ერცი.

– გამოცენაზე თქვენს ნამუშევრებ-
თან ერთად ვხხილეთ თქვენ ახლობ-
ლის სახლის ფრენცალიშვილისას?

– ეს კულტურის გამოცენა ამჟამინაში
მისი პირველი ერცი.

– ეს გოგონა ძალიან ნიჭირისა, ჩემი
ახლობლების და მაქვანის ბიბირი თე-
ორბის ივანების, 4 წლიდან ხატავს.

მიღებული აქები სიგელი-სერტიფიკა-
ტი ბატონის სერტიფიკატის სამსახუ-
რო გამოცენაზე ჩემი სტუდიაში.

– პერიოდის გამოცენა ამჟამინაში.

– ეს გოგონა ძალიან ნიჭირისა, ჩემი
ახლო

**შევძლოთ თუ ვერა დოლოფონის ქაზილიკას ახალ სიცოცხლეს –
საუკუნის აღმოჩენის შუა-ჩრდილები**

დასაწყისი 1-ელ გვ.-ზე

ამაყობს, რომელიც ყვარლის მუნიციპალიტეტის გამგების გადაწყვეტილებით 2014 წელს, ილიაობა დღეს მიენიჭა. ყვარლულებს, შილდელებს, ახალსოფლელებს, მთისძირელებს, ყველას, ვისაც მის გვერდით უშუალვია ჩეკენს მაღლიან მარეგი შემორჩენილი კულტურული მემკვიდრეობის ქალებს მინისტერებითიდან, დაცნებების ბურჯუსიდან ხელახლა ნარმოსაჩენად, სჯერათ ამ ღვანელმოსილი, უზუმრად მმრომელი და უაღესად მოკრძალებული ადამიანის სიტყვებისა...

ჩევნ ნოდარ ბატტაძეს მისი 65-ე
დაბადების დღის წინ შევცვდით, რო-
მელსაც იგი ტრადიციულად ყვარელ-
ში, მეგობართა და თანმიმაზრე მოს-
ნავლეთა გარემოცვაში ეკრძება. დღე-
ობის მიღიცვის შემდეგ, მეცნიერების
სიპროცესის ნაცვლადან ყველაზე
გახმაურებული აღმოჩენის, ქალაქ
ყავრლის შემთხვარების არქოლოგიუ-
რად გამოვლენილი უძველესი, გრძ-
ილობული ტაძრის კედლების დღვეან-
დელ მდგომარეობაზე გავეხასტრეთ.

ვავებულ ვერსიას ნავაწყდი... ნახსენებია 2004, 2006, 2012 წლები... თქვენ რომ ახალი ამ არამოღალა?

- დიდ მაღლობას მოგახსნებთ თქვენ და ყვარლის მთელ საზოგადო-ეპრიობას მოლოცვისთვის და, რაც მთავარია, ჩემი შრომის ქსოვენ და-დად დაფასებისთვის... რაც შეეხბა დოლოჭობის ბაზზლუკას, მართლაც, ამ ძეგლის გამოვლენამ დიდი აურიტა-ჟი გამოიწვია ქართველ საზოგადოებ-რიობაში - ჩვენი თანამემამულე მეც-ნიერების ობიექტური ნანილისა და უცხოელი მეცნიერებისა უყველთაო აღარებით ხომ ის ქართულ ქრის-ტიანული კულტურის გამოიჩინელი ძეგლია. რაც შეეხბა ამ ტაძრის მოჩენის ზუგდიდ თარიღს და ვითარებას, შევეცდები შეძლებისდაგვარად დე-ტალურად მოგოთხროთ მისი სრულ-ყოფილი მეცნიერეული მეთოდიებით ნარმოსაჩენად და თუნდაც დღვევან-დელ კონდიციამდე მისაყვანად ჩემ მიერ შესაბამისი ბიუროკრატიული სტრუქტურების ბარიერების გადასა-ლახვად ნარმოებული მრავალნივა-ნი ბრძოლის შესახებ, და თქვენ თვა-ოთონ განსაჯეოთ, ამ „ეპაპეს“ რომელი ეტაპი შეიძლება ჩაითვალოს დოლო-ჭობის ბაზზლიერის ხელმეორედ დაბა-დების ხანად...

2004 წელს, ნეკრესის ნაქალა-ქარის შემსნევლელი არქეოლოგუ-რი ექსპრიციის ხელმძღვანელობის დროს, ქალაქ ყვარლის შემოგარენში ისტორიული ძეგლების ძებისას, მდ-დურუჯის მარჯვენა ნაპირთან ახლოს, მოსახლეობაში ნასაფლარ „დოლო-ჭობის“ სახელით ცნობილ ტერიტორიაზე, ტყით და გაუვალი ჯაგნარით და-ფარული, სავსმოდებული კედლების ფრაგმენტებით შევნიშვნ; ზოგიერთი შემორჩენილი დეტალის მიხედვით, ეს უცემელეს ბაზზლიური ტიპის ნაგვაბ-ბის ნაშთი უნდა ყოფილიყო. ყვარლის რაონი იმდენად მდიდარია ზოგადად ისტორიული ძეგლების ნაშთებით და მეცნიერთათვის უცნობი ნატარ-ლებიც იმდენჯერ დამიტიქსირებია, რომ ამ ნაგვარეს დიდ ყურადღებას არც დაუუთმობდი, რომ არა წინა ათ-ლეულის განმავლობაში ჩვენ მიერვე ნეკრესის ნაქალაქარზე უკვე მიკვლე-ული, „ჭაბუკაურის“ IV სის უნიკალუ-რი ბაზზლიკა, რომელიც დადასტურე-ბამაც სრულიად შეცვალა ქართულ მეცნიერებაში თითქმის საუკუნის განმავლობაში დამკიდრებული, მცდარი შეხედულება იმის თაობაზე, რომ, თთქოსდა, საქართველოში IV-V საუკუნეებში ნამდვილი, ანონა კური

ვე მაშინვე გამოჩენილი, 36 მ სიგრძისა და 19 მ სიგანის ცენტრალური დარბაზი ზომით საქართველოს მანამდე ცონბილ ყველა ბაზილიკურ ეკლესიას აღმატებიდა. მასში დადასტურებული გადახურვის სტილი, დეკორატიული ელემენტები და მშენებლობის პერიოდი ნივთიერ მასალა ამ ტაძრის V ს-ზე კაიანდებლობას გამორჩეულადა. გათხრებზე ზედიზედ ჩამოდიოდა სხვადასხვა ტელევიზიის გადამღები ჯგუფები, ვიდეოები ინტერვიუებს, ძეგლების ანგორმაციები, ქადაგი მონახულეს ქვეყნის უმღლესი თანამდებობის პირებმა... ცხადი იყო, რომ ქართული ქრისტიანული არქეოლოგის ისტორიაში ერთ-ერთ უდიდეს აღმოჩენასთან გვქონდა საქმე.

ეს გამარჯვება იყო, მაგრამ... ხანმოქალავ ეფთბორის შემდეგ ცხადი გახდა, რომ დამფინანსებელი ორგანიზაციისა და ჩვენი, მკვლევარი მეცნიერების მიზნები ერთმანეთისგან მყვათრად განსხვავდებოდა. თავიდან სათანადო ყურადღება არც კა მივკეცევა იმისოთვის, რომ ამ გათხრებს „წინასარეაბილიტაციი“ კვლევა ერქვა. არადა, დაკვეთთა აზრით, თურმე, ეს დაფინანსება ერთჯერადი იყო, და, იმისდა მიუხედავად, რა სურათი გამოჩენდებოდა კვლევისას, ქეგლის არქეოლოგიური კვლევა იმ სეინში უნდა დამთავრებულობოდა, ხოლო შემდეგ სეზონში მისა „რეაბილიტაცია“, ანუ კედლებისა და იატაკის საბოლოო გამაგრება-მოლამაზება უნდა განხორციელებულიყო – ძეგლი, რომელსაც ყველა ნიშნით ქართული ქრისტიანული კულტურის კვლევის ისტორიაში ეპოქა უნდა შეექმნა, შეიძლებოდა თოჯინად თუ კარიკატურად გადაცემულიყო. ჩვენ რომ ზედმეტად დიდებული აღნაგობის და მრავალიმპონენტიან ძეგლი მეტავრცელობის უნდა გვევთ. აკეთ გამარჯვებულებებს არ ასამართლებენ?

დარგის ჩინოვნიერები იმთავითვე მოქმედებინებ შემდეგი პრინციპით – რადგან საქართველოში მრავლი ნატაძრალია შემორჩენილი, თითოეული ძეგლის შესწავლა-რეაბილიტაციას, მათი მნიშვნელობისდა მიუხედავად, სხელმწიფომ მხოლოდ გარკვეული, მოკლებადებული თანხა უნდა მოახმაროს, რა ყურო რომ მთავრეული სახე ამით სანახევრობაც ვერ წარმოჩნდება? დამკვეთის მხარის ასეთი ხსნიტი პოზიციის გაცნობიერებამ, თანც არნახულად დაძაბულ სეზონის შემდეგ, არ დაიმარავეთ და, ჩემს ჯან-

გაგრძელება მე-5 გვ. -ზე

**შევაძლოთ თუ ვერა დოლოჭოპის ჩაზილიკას ახალ სიცოცხლეს –
საუკუნის აღმოჩენის შუა-ჩრდილები**

დასაწყისი 1-ელ და მე-3 გვ.-ზე

ჩევნი ისტორიის ამა თუ იმ მოვლენის რეკონსტრუქციისათვის სასიცოცხლოდაა საჭირო – უგულისყურიბით დაზიანებული არქეოლოგიური ძეგლის აღდგენა ხომ შეიძლება ილიან სახელმწიფო უნივერსიტეტის მოხალისე სტუდენტთა დამსარებათა შევეძლით მეტად მცირე მასშტაბის არქეოლოგიური კვლევის ჩატარება.

2014 და 2015 წლებში, მოვლენის აღდგენისათვის სასიცოცხლოდაა საჭირო – უგულისყურიბით დაზიანებული არქეოლოგიური ძეგლის აღდგენა ხომ შეიძლება ილიან სახელმწიფო უნივერსიტეტის მოხალისე სტუდენტთა დამსარებათა შევეძლით მეტად მცირე მასშტაბის არქეოლოგიური კვლევის ჩატარება.

დაუტბრუნდები ფაქტებს დოლო-ჭობის ბაზილიკის არქეოლოგოგური კვლევის სატორიდან. როდესაც ცხა-დი გახდა, რომ ბაზილიკის ნანგრევები კახეთოს ამ მშარის სავარაუდო პირ-ველი საკათედრო ტაძრის, კვევასიაში უდიდესი, რამდენიმე ტრინომლოგიურ ფაზიანი ბაზილიკის დას. 2500 კუ. მ. მოცულობის ნანგრევი მონის ქვეშ მიყეცულ, 5-7 მ სიმაღლემდე შემორჩენილ კონსტრუქციებს, 100-ზე მეტ კოლოეტიურ, საგარეულო სამართიან სამართოებას და, პრატკიულად, ადრეული შუა საუკუნეების ქალაქ ნეკრესის სულიერი კულტურის ისტორიის მნიშვნელოვანა ნანილს ფარავდა, მივცვდით, რომ მის სრულყოფილ გამოკვლევას, საერთაშორისო პრატკიების გათვალისწინებით, კიდევ არაერთ დრო დასჭირდებოდა. უფრო მეტიც, სახეზე გვკრინდა ნიშნები, რომ ბაზილიკის გამოჩენილი ნანილი მხოლოდ მის ცენტრალურ ნანილს ნამოადგენდა, რომელსაც ირგვლივ მძღვანი ავთენტური ნაგაბობები არტყამდა, რომლების კონტურებიც კი არ გვქრინდა გამოჩენილი. შესაბამისად, უძველესი კონსტრუქციების სრულად გამოჩენამდე, ტაძრისარულ რეაბილიტაციაზე საუბარი არც კი შეიძლებოდა; რეკომენდირებული იყო მხოლოდ უკვე გამოჩენილი კედლების კონსერვაცია, რათა ისინი კვლევის დასრულებამდე და სრულ კონსერვა-ცაშით შეიინკორმენდონ.

სახელმგნებითმცოდნეო სკოლის ყველაზე კომპეტენტულრად მიჩნეული ნარმობადგენლები, დღვევანდლამდე აბსოლუტურ ჭეშმარიტებად მიჩნევენ XX ს-ის 20-იანი წლებში აკადემიკოს გიორგი ჩუბაძაშვილის მიერ შემუძღვებულ ეკოლიკონისტურ თეორიას იმის თაობაზე, რომ, თითქოსდა, IV საუკუნესა და V საუკუნეს პირველ ნახევარში საქართველოში მხოლოდ მცირე ზომის, პრიმიტული აღნაგობის ქრისტიანული ეკლესიები შენდგებოდა, მოსახლეობისა და საერო-სასულიერო ხელისუფლების მსოფლიო ქრისტიანული კულტურის ტენდენციებში გაუთვითცნობიერებლობის გამო.... ამ აღმოჩენის მნიშვნელობის შეფასება მკითხველისთვის მიმინდვია.

უნდა ითქვას, რომ დოლორქოპის ბაზილიკის კვლევისა მდეცნიერულად საგებით დასაბუთებულმა, სენსაციურმა შედეგბმა, მედია საშუალებების და სოციალური ქსელების მომხმარევებლით განსაკუთრებულმა დინიტერესებამა, აგრეთვე საზღვარგარეთე მკელევართა მხრივ აღიარებამ და ჩემთა ნარმატებულმა გამოსალებმა სერიოზულ საერთაშორისო ქართველობრივი კონფერენციებზე (ცხადია, ჩემს მხრივ პრობლემის წერილობითი სახით გამოდებულ შესხენებასთან ერთად), 2015 წელს ერთგვარი პოზიტიური ზემოქმედება მოახდინა კულტურული მემკვიდრეობის სააგენტოს პოზიციაზე. ამ წელს აღნიშვნულ უწყების არქეოლოგიურმა კომისიამ, როგორც იქნა მონასტაცულად დოლორქოპის ბაზილიკის გათხოვები და აღიარა, რომ ამ ძეგლის ნარმორენა საქართველოში პოლო ათილულების ქრისტიანული ეპოქის არქეოლოგიის ერთ-ერთ ყველაზე ნარმატებულ პროექტად უნდა იქნეს მიჩნეული. იგივე დასკვნა გაზიარო საქართველოს საპატრიარქოს არქიტექტურის, ხელოვნებისა და რესტავრაციის საპჭმო ძეგლის მონასტაცულების შემდეგ.

ნელს საგანგიშომ ს სუცილურად გა-
მოყო დოლოფობის ბაზილიკაზე ამ
ნელს ჩასატარებელი არქეოლოგი-
ური კვლევისთვის საჭირო თანხა,
მაგრამ... საოცარია და, კვლავ იმავე
პირობით - „ააკლდებული ბო-
ლომდე აუცილებლად უნდა გამოჯან-
მრთელებულიყო, თორერ მეტს აღარ
უმკურნალებდნენ“, ანუ: დოლოფობის
არქეოლოგიურად ბოლომდე შეუსავ-
ლელ ბაზილიკას საქართველოს ის-
ტორიის უცნობა, უმინიშვნელოვანესი
ფურცლები ქართული საზოგადოებ-
რიობისათვის მეტი აღარასეზ ზით აღარ
უნდა გადაექალა, ნინააღმდეგ შემთხ-
ვევების ს სახელმწიფო ორგანიზაცია
ტაძრის შეკრძობით ბეჭედი პასუხისმგებ-
ლობას მოიხსნიდა (ყოველ შემთხვევა-
ში, გათხრებს არავითარ შემთხვევაში
აღარ დააფინანსდნენ)... ესე იგი, და-
ფინანსდა არქეოლოგიურ გათხოვები
იმ პირობით და უკანასკნელ გაფრ-
თხილებით, რომ იქ არაფერ მნიშვნე-
ლოვანი აღარ უნდა აღმოჩენილიყო....
დიდება შენდა, უფალი! ესეც საქართ-
ველოს კულტურული მემკვიდრეობის
დაცვის ეროვნული საგანგიშოს არქე-
ოლოგიური კვლევისბის წახალისების
სახელმწიფო პროგრამა....

საბეჭინორი, დაგვეთხს ამჯერადაც კრა გაუმორილათ.... „ავაგშორის კვლევაზ“ ასალი, „საეჭვო წარმონაქმნის გამოავლინა 2016 წლის სეზონში ტაძრის არქოლოგიურმა კვლევაზ კიდევ წარმოაჩინა სრულიად ახლო, ქართული საეკლესიო ხუროთმოძღვრებისათვის დღემდე უცნობი კომპონენტები – აღმოსავლეთ ფასადზე მშენებული კონტრფორსების და კარპების, დასავლეთით ფასადზე მიღებგულა ატრიუმის (მიდა ეზო) ხასპერები და სხვა მრავალი, რაც მომავალ წლებშიც მოითხოვდა დადინაობულ კვლევას.... კულტურული მემკვიდრეობის საგენტორნაც მუქარის აღსრულება აღარ დაყოფნა: 2017 წლის გეგმაში დოლოჭოპის ბაზილიკაზე არქოლოგიური ძეგლების კვლევა აღარ დააფინანსა და ტენდერი მხოლოდ ამ ტაძრის იატაკების ფილებით მოგება-მოლამაზებაზე გამოიცხადა. „რეკოლოგის მეთვალყურეულის“ (ცხადა, იატაკების მომარტივება თავისთავად ამონისხმისს, რომ და ამზე არძინებო-

ჩევნ ასეთ დამოკიდებულებაზე
ასუხი ერთი გვაქეს: არა ბატონები
უცვენ, თქვენგან განსხვავებით მცირნი
რენ და, თუშადაც უბრალოდ, პატი
სანი მოქალაქეების ვარო. ჩევნ ასეთ
უფლებებით ნამაბარ, ყვავების მიზან
ამაზყ, კულტურულ მემკვიდრეო
ებს უძვირფასეს ძეგლს ასე იოლად
ერ გავნიორავთ, რომ ის როგორ, ტუ
ისტერისტისთვის თვალში ნაცრის შე
აყრელ „ეგზოტიკურ სათამაშოდ
ქცეს!“ ჩევნ მის წარმოჩენში სულ
ა გული ჩავაქსოვეთ და ის, უპირვე
სე ყოვლისა, ქართული ისტორიულ
ცენტრების არსებული ხარვეზები
ამონსხერებას, მომავლი თაობები
ამართოულად აზროვნების საქმეს უნ
ა მოემსახუროს!

— ბატუმის ხოდარ, თევეკ ძეგლა
ოპულარული ბაზა და დაფარული ადა
ანაი ბრძანდებით ყვარლის მუნი
იპალიტეტში. როგორია ყვარლე
ების პოზიცია მათვეის მშობლი
რ ადგილას აღმოჩენილი, ამდენაა
ამაყო ძეგლის სათანადო შენარ
უნების საქმისთვის ოქევნ მიე
ადატანილი ასეთ პერიპეტიები
ემხედვარე?

— მაღლობა ღმერთს, ჩვენ ამ ტაძის საკვეყნოდ წარმოიჩინების ეროველ საქმეში, გვერდით ლირსეულად აგვიღდგა ყვარლის მუნიციპალიტეტისას ხელმძღვანელობა ბატონი ილი ზეკალაშვილის ხელმძღვანელობისთვის და ურადღელი გვაქტვევენ კახეთის ამხანაგობისას ამინისტრაციის ხელმძღვანელი, ბატონი ირაკლი ქადაგიშვილი და საქართველოს პარლამენტში ცავარლის მაჟორიტარი დეპუტატი რავლი სესასშვილი. თავანოთი ქაქში ამ ახალი ლირსესანიშვაობის ამოვლენით აღფრთვოვანებული ჩავალი პატრიოტი მოკალაქე, რომელი ერთი ჩამოგვთვალი? ისინი ხშია დ მობრძანდებიან ხოლმე ჩვენთა

ଜୁଣୀକାଲ୍‌ଗୁରୀ ଦେଖିଲିସ ଗାତର୍କର୍ଯ୍ୟଦିଶାଳୀ
କ୍ଷେତ୍ରମାର୍ଗଦିଲ ତ୍ରୈକ୍ଷଣିକି, ଶାବାତନନ୍ଦେଶ
ସାହୁପାତାର ଶର୍ମିନ୍‌ଦିଲି....

ଶର୍ମର୍ଦ୍ଦ ଅଧ ଅଦିକନ୍ଦେଶି ଦାମିଶା
ଶୁର୍ଜିବା, ରିମ ଦୂରଲୋକଦିଲ ଆଲ୍ଲାଦ
ଦିନିମୋହିନୀରେ ଉଦ୍‌ଦେଶ୍ୟ ଓ ଉଦ୍‌ଦେଶ୍ୟ

სი სატაძარო კომპლექსი სულ მაღე
ქართველი და საზღვარგარეთელი
ჭირისტიანისთვის ერთ-ერთი ჯამირ-

ტურისტების მიერ ერთ-ერთ გამორჩეულად მიმზიდველი ობიექტი გახდება. ყვარლის მუნიციპალიტეტისა და კახეთის სამხარეო აღმინისტრაციის მესკენის მუშაობები ამჟამად ფორმირებულად მუშაობენ პროექტზე, რომელიც დოლოფონის ბაზილიკის ულამაზეს ბუნებრივ შემოგარენში, ისტორიული და ბუნების დაცვითი ტექ-არკის შეიმნას ითვალისწინებს, მაღლა რანგის ტურისტული ინფრასტრუქტურით. ბაზონობის ინაკლინ ქადაგიშვილმა უკვე საქაებუნოდ, ტექ-არკიზითა აუწყა საზოგარეოებისას, რომ დიდი ალბათობით წელსვე, ამ ტაძრამდე, მისგან 1 კბ-ში მდებარე ილიას ტბის დასასვენებელი კომპლექსის გავლით, კეთილმოწყობილი მისასვლელ გზა გაკითდება. ასეთი გლობალური პროექტის განხორციელებაში, ალბათ, სხვა სახელმწიფო სტრუქტურებთან ერთად საქართველოს კულტურული მემკვიდრეობის დაცვის ერთგული სააგენტოშვერი განხორციელებული შემართვით ჩატარებული და ამ ნაკრძალის წმიდან კომპონენტს, დოლოფონის ბაზილიკას, მისი არქეოლოგიურად სრულად გამოკვლევის შემდეგ, განსაკუთრებულად საგულდაგულო, ვიზუალური და შემცნებითი კუთხით მეტად გამომსახულ სარებილიტაციისა მასშაობებს ჩაუტარებს.

— ბატონიშვილი ნოდარ, დასასრულ, ერთ კიოხვასაც მოგცემი. აი, თქვენ მაგიდაზე პატარა ეკლესიის მაკატს ვხედავ. რამე კავშირი თუ აქვს მას დო-ლოგობის დიდ საკათედრო ტაძრთან?

— მოგახსენებთ. არაბი დაბპე-რობლებისაგან გადამწვარმა და სა-ნახევროდ დანგრულზებრი დოლოჭოპის ბაზიზით მე-8 სუვერენიტეტი შეწყვეტა ფუნქციონირება. მიუხედავად ამისა, ქალაქობიდან სოფლის მდგომარე-ობამდე ჩამოქვეთებული ნეკრესის მოსახლეობაში მას დიდი სახელი შე-მორჩა და ამ ნანგრევებს უკვე სასაფ-ლაოდ იყენებდნენ მე-13 საუკუნეებდე (მონღლოლების მიერ ამ დასახლების სრულ გაჩანაგებამდე) — ასეთ წმინდა ადგილზე დაკრძალვა ხომ მათი მიც-ვალებულების სულების ცხონების ერთ-ერთი საწინდარი იქნებოდა?

გათხებისას, თავდაპირველი ტაძრის კონტურები და იატაკი სრულად რომ გამოგვევინინ, ინტერიერიდან 100-ზე მეტ სამარხში მოთავსებული ნებტენის სხვა ადგილზე გადაბრძნება მოგვიძება. დადასვენების პროცესის დროს, როგორც წესი, ვიწვევდით ნეკრესის ეპარქიის სამღვდლოების წარმომადგენლებს, რომლებიც მათი სულების მოსახლენიერებლ პანაშვიდებს აღდოლენდნენ ხოლმე 8 საუკუნიანი მივიწვების შემდეგ. ამას წინათ, ნეკრესის ეპარქიის წინამდღოლთან, მიტროპოლიტ სერგისთან ამ საკითხებზე სასაუბრიდ ვყიყავ მიწვეველ და ერთობლივად გადაწვენებიტე, რომ ამ შორეული წინაპრების სხვონისტების უფრო დიდი პატივი მიგვევთ – მათი სულების მოსახლენიერდა, ბაზილიკის მახლობლად მდებარე ახალ, კოლეგიტური სამარხზე სულ პატარა სამღლოცველო ავაგოთ. სხვათა შორის, არქეოლოგიური გათხრებისა თუ ახალშენებლიერების დროს შენუხებული ქრისტიანი წინაპრების სულებისთვის პატივის მიგების ამგვა-

და სულიერების გასაღირებლად წა-
მოწყებული ყოველი საქმის ბოლომდე
სასახელოდ მისაყავანად!

